

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lamentationes Petri

Esdras

[Zwolle], 1521

Divinvs Esdras Pvbllicvs Celi Pronotarius, Gvilhelmo Frederico Gronegano
Pastori, veroq[ue] Fontifici. Prologus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36791

DIVINVS ESDRAS PVBLICVS CELI

Pronotarius, GVLHELMO FREDERICO

Gronegano Pastori, veroq; Fontifici,

Prologus.

Ego Esdras publicus celi Notarius, rem tibi enarrare
raui vir omnium longe integerrime, de eo nimis
tumultu, quo totus hodie incensus est orbis. Nostis
certe Lutherum quedam Martinum pro veterib;
noua credere, atq; nouis legibus dudum approbata damnare.
Hunc itaq; nostrum Dialogum euoluto, inuenies certe quo
fonte profectu sit, quod hodie incerto uictore spectatur. Non
Augustiniani, non hominis ea res, neq; enim id prestitisset
vnum homuntio. Deus euangelicam fidem mundo elapsam,
nouis cupiens initis approbare, id egit plebe despectissima,
viro videlicet contemptibili, nimirum se patrare rei autorem
insinuans, sic olim per rusticam atq; ineruditam plebem Pe-
trum & Andream totum sibi orbem subdidit, ut miraculum
plus stupeas, ut dei tui maiestas plus tibi foret commendata.
Si quid autem dixi immodestius, in eos serpit, qui cum ipsi
nihil dignum homine edere possint, toti sunt in hoc, ut claro
rum virorum lucubrationes intereant. Hi vnis animis coniura-
runt, nihil legere, nisi Scotum, nisi Alensem illum Alexandru,
aut certe diuum Aquinatem. Hi multa arte moliuntur omnes
bonas offocare literas, ubiq; iam terrarum felicibus incremen-
tis resurgentibus, ne si resipiscat orbis, eorum maiestati aliquid
decederet, qui vsc; hodie, supræme eruditiois opinionem,
apud indoctum vulgus meruerunt. Iste censent, scribunt, pro-
scribunt, ad omnem nodum tam sunt faciles, ut nihil solet esse
arrogantia impudentius. In Romanas literas, hoc est, bene
latinas sunt impij, in Græcas atq; Hebræas impijissimi. Nihil
est, quod docte sciant, minus quod candide fauent alijs. Ma-
lunt omnino ipsi nihil scire, q; alium quemlibet attigisse mo-
dicum, tam eos exrutiat aliena eruditio. His nihil arridet ni-
si barbaries, nihil placet, nisi quod Scotticis, nisi quod Tho-
misticis codicibus profectum est. Et quid dicam, ipsi theolo-
gi, non sunt. Laudatorum theologorum ipsi simiae, qui nihil
nisi tumultu, nisi clamore efficiunt, nunq; veritatis studio co-
moti, sed vera acti inuidentia, dolent id inclitam pubem con-
sequi, quod tam infeliciter ipsi nesciunt. Menti or, si non Tho-
mista quispiam dudum in Christianam contionem exclama-
uit infandissima. Contigit quod narrabo. Celebris ageba-
tur memoria Aquinatis, Thomista cui cum ex officio termo

Lutheranus
negotiu*m*
uium est,
non huanu*m*.

Vera ini-
dia

B

acciderat plebem aggressus est nouo dicendi genere sic exorsus. In nomine domini Amen. Vos scitis mariti & uxores meae quod festum agimus, sed cuius? sed cuius? sed cuius? deus non. Angelus non, sed cuius? Illius sanctissimi, inuisitissimi, gloriofissimi, splendissimorum doctoris Thomae de aquinas. Sed potest aliquis aut aliqua dicere. Quare uos iacobitae non tam uehementer celebratis sanctum Dominicum qui est uester patrus & imposuit ordinem uestrum? Audite me ego possum uobis super hoc bene respondere, quia sanctus Dominicus fuit rusticus, & non fuit doctor. Noster autem ordo impositus est, quod debet esse doctus & habere qui possint vobis viam monstrare ad celum. Et propterea, quod sanctus Dominicus non facit nos doctos neque doctores quoniam fuit rusticus, sed sanctus Thomas fuit nobilis, ideo tam uehementer celebramus festum sancti Thomae & non sancti Dominici. Et iterum potest aliquis aut aliqua dicere. Quam doctus fuit iste sanctus Thomas? Et ego respondeo, quod totus mundus. Quicquid Thomas nesciuit, nullus homo sciuit. Nam tam magnos conscripsit libros, quod mirabile est. Et illi libri sunt sanctae matris ecclesiae tam necessarij, quod sine illis non diu staret, sed cito caderet. Sed quod illi libri stant, etiam sancta mater ecclesia stat. Nam soli beati Thomae libri portant ecclesiam, & in eis requiescit sicut sponsa super brachia sponsi, etiam sine timore, quia illi libri defensunt eam. Vos enim scitis quod multi fuerunt in ante temporibus heretici, & ecclesia sepe passa est magnum periculum, sed quare haec omnia tunc euenerunt & modo. Respondeo breuiter quia sanctus Thomas nondum erat natus, & quia ecclesia nondum habebat illos sanctos libros. Iam autem ecclesia non habet hereticos quia iste sanctus Thomas tam caute custodit eam, quod errare iam non potest quod illi non stant. Et ut sciatis quod uerum dico, audite me intelligibiliter prædicantem. Multi sunt doctores qui totaliter de facto perierunt, sicut sanctus Ciprianus, sanctus Hieronymus. Et quid hoc nocuit sanctae matris ecclesiae quod isti cum suis libris perierunt, quod illi sanctus Thomas adhuc habetur nihil noceret etiam si omnes aliorum doctorum libri essent perdit. Et quod plus est, ego credo quod melius esset epistolas Petri & Pauli perire, quod doctrinam sancti Thomae, quoniam illi scriperunt ad iudeos & ad gentiles, qui iam non inueniuntur. Et ad quid ualebunt illæ epistolæ, quando mortui sunt omnes, ad quos illæ sunt scriptæ. Etiam scripserunt grece, quod est maximum indicium, quod nos non putauerunt per epistolas.

Festi uiter
modum ex-
plicat,

Nouu testa-
mentu no est
ad nos scri-
pturn,

tuas, si enim ad nos essent scriptae, tunc illi scriptis sent iaritatem
& non grece. O felix sanctus Thomas, qui sciuit nos non esse
in grecia, & ideo non curauit istam stultitiam, qua uos docetis
pueros uestrros grecum, sed scripsit omnia sua in bono latino,
quia uoluit intelligi. Ille enim loquitur latinissime qui sic lo-
quitur, ut ab instanti intelligatur. Ecce Hieronymus multas lin-
guas sciuit, & tamē quid boni fecit omnibus suis linguis, eque
bene libri eius perierunt, & quia interposuit in suis libris mo-
grecum, modo hebraicum, oēs docti ordinis nostri prouiciunt eū.
Multo fuisset illi melius q̄ tantam unam linguam bene sciuisse
set, sicut sanctus Thomas, quia tunc plus legeretur & haberet
maiorem audientiam. Sanctus em̄ Thomas tamen profuit sanctae
matri ecclesiae cum una sua lingua quam egregissime sciuit,
quantum Hieronym⁹ cū omnib⁹ linguis. Ille enim sciuit grece
& quid hoc prodest sancte matri ecclesiae, sciuit etiā hebraice
& caldaice, nūquid nos hic sumus aut in hebreia aut in caldea.
Sciuit etiā mediocriter latine, si quid profuit, cū illa lingua
profuit, quam etiam sanctus Thomas egregie sciuit, ergo ex
isto sillogismo sequitur consequentia de facto probabilis, q̄
sanctus Thomas cum una lingua tantum profuit sanctae matris
ecclesiae, quantum ille Hieronym⁹ cū omnib⁹ suis linguis. Ergo
non multum etiā esset dolendum si nūc istius Hieronymi libri re-
surgerent, quia nihil nocuit q̄ perdiderunt, eque bene itat eccle-
sia, equus bene scim⁹ pdicare, cantare & orare, sic etiā de sancto
Cipriano cogitandum est, quia quāvis ille perire, nihil nocuit
sc̄te matri ecclesiae, quia in cōvētu nō sunt multifrēs, q̄ nunq̄
uiderūt Ciprianū aut Hieronymū, & eque bñ sunt theologi,
hoc est, doctores in scientijs dei, quia Thomā nō perdidērunt,
hoc facit unus sanctus ille Thomas, quē nos sp̄ legim⁹ ppter p̄fū
das sententias ei⁹. Et ideo tā uehemēter celebram⁹ festū eius. Et
hoc qn̄: In ieunio, Vos scitis mariti & uxores meę, q̄ nō facilis
est sancta mater ecclesia celebrat aliquę san̄tū in ieunio, nisi q̄
habet magna priuilegia, sicut sancta Maria & sanctus Gregorij q̄
fuit satis deuotus monachus. Cū istis & sanctus Thomas nūerare,
q̄ habet hoc priuilegiū a sancta m̄re ecclesia p̄ iuste q̄ illi, quia
ecclesia suis libris portat, sicut audiuitis. Sed dicit aliq̄s rusti-
cus q̄ nō intelligit statū ecclesie. Sancta Gertrudis etiā celebrat in
ieunio & legūt horę de ea, ergo illa est tā magna q̄ s. thomas.
O uos rustici, uobis ignosco, quia nō melius scitis. Dico, quia
celebrat qdē in ecclesia, & legūt de ea, sed hoc nō facit priuilegiū
ei⁹ sed pigritia presbiterorum, q̄ rūt oēs sc̄os etiā antiquis in ieunio
ut habeat duas horas. Videtis amici q̄ magnū ē priuilegiū sancti
hom̄e, & quia nō sine magna causa tā uehemēter celebram⁹ eū.

Nouū certe
genus theo-
logorum,

B 9

Et hoc etiam per vnum diem amplius q̄ alium sanctum aue
sanctam, quoniam istos celebram⁹ per octo dies, Thomam au-
Thomas hō tem per nouem, & hoc ideo quia nunq̄ errauit, ali⁹ enim om-
nes doctores sepe errauerunt, quia homines fuerunt. Omnis
enim homo mendax, sed sanctus Thomas nūq̄ errauit, sed sem-
per ueritatem bene dixit, quia rem suam bene sciuit. Vnde sc̄i-
mus q̄ nūq̄ errauit, hoc ideo scimus, quia oīa eius cū Aristo
tele maximo philosopho, & deo hui⁹ mīdi optime cōcordat.
Ille enim philosophus fuit doctissimus, & nullus audet dice-
re q̄ ille philosophus errauit. Et quia sanctus Thomas omnia
sua scripta per illum philosophum probat, patet ex illo sillo-
gismo ista consequentia, quod etiam Thomas nunq̄ errauit.
Contrariū Ecce q̄ sum ego acutissimus dialecticus. Multi sunt hodie q̄
est uerissi- suadent pueris uestris ut non discant dialecticam. O mariti
mum, & uxores meæ decipiunt uos. Si ego non essem logicus, quo
ego tam faciliter hoc probassem, q̄ sanctus Thomas nunq̄ er-
rauit. Si ergo vultis, ut bene consulam pueris uestris, nolite ul-
lo modo pati, q̄ discant istam stultitiam quæ modo uenit in
mundum de istis Grecis & Hebreis literis. Illi enim qui illas
literas docent & qui discunt uolunt aliquid plus scire q̄ tot⁹
mundus, & uolunt nomen suum peruolare per totam terram,
& persuaderi mulieribus q̄ docti sunt. Ecce bene nūc,
accipiamus unum qui in ita prouincia dicit se grecū bene
scire, ego uolo ei unam questiunculam ex sancto Thoma pro-
ponere, & uolo contendere utrum illam sciat soluere, & quid
tunc uolunt dicere. Sed potest ali⁹ aut aliqua dicere, quare
tu iacobita prædicas nobis talia? Ad quod ego, quia festum
sancti Thomæ est, qui fuit unus solēnissimus doctor, basis ec-
clesiae, & ideo doceo uos pauperes rusticos, quid debent filij
uestri studere, si uolunt esse doctores. Sic enim se habet mate-
ria istius festi diei, ut de doctrinis prædicemus. Sed quia tem-
pus prætercurrat, ego uolo sermonem meum finire. Spero au-
tem q̄ sanctus Thomas breuiter ostendet potentiam suam,
& profigabit omnem istam stultitiam quam iam discunt pue-
ri in scolis, quia in ueritate decipiunt uos, decipiunt uos, de-
cipiunt uos, quando uos putatis q̄ habetis pueros doctos,
tunc sunt beani, & quando ueniunt ad doctos uiros in cōuen-
tu nostro, non sunt ausi os aperire. Et nos dedignamur eis re-
Finis ser- spondere. Videte, uidete, uidete, ut haec emendantur. Cōmen-
monis, do uos in Christo Amen. Obsecro eruditissime Pastor,
quicquid enarraui amarulentius, huiuscmodi donato blas-
phemis, quibus Thomistica factio ita suos uehit, ut etiā Apo-

Itulos apostolicos p̄ supprimat uiros. Miror hominem euā
gelio temperauisse, sed hæc enarrabimus fusius, ubi earum re
rum materies, hasce poposcerit tragedias. Festina tamen que
dam atq; ridicula magis q̄ fœda euulgauimus. Et quid in quæ
uis ordinem dici non potuissit, si id solum licuisset impune di
cere, quod illos noui impune facere. Quid enim non potuissi
sem narrauisse, de iniquissima eorum emulatione, qua se ipsi in
sestantur. Inuidentia inter eos inenarrabilis. Ambitio supra
omnem modum. Comessationes, atq; omne genus crapulæ,
plus ibi inualuere nonnunq; q̄ in quavis taberna merito
ria. Verum hæc prudens suprimo, non nihil instituto defe
rens, atq; bonis pecudibus, quas in tanto hoc grege ipse ag
noui. Quisquis offenditur, is sui ipse uenit proditor. Ego no
ui, quos, quantum q̄ veris coloribus plebem pinxerimus.
Quisquis in me exclamitas, te notaui, in te mea serpit narra
tio. Id tibi est proprium, quod de omnibus ita narravi, quasi
de nemine dixisse. An non hoc tibi palam est serenissime an
tistes me incertis iusisse uocabulis. Nescio quod dicendi ge
nus debeat dici liberum, si non istud impunitatem prome
ruit. Cuius quoq; denigraui famam, quem meis literis pinxit
ex nomine! Etenim si monachorum institutum non laudauit
candidissime, quid feci inique! Necq; enim hodie multam lau
dem meretur. Quoniamquidem si res ipsa perinde tibi esset
comperita, atq; mihi est eruditissime Pastor non amarulen
tum, imo modestum me tu enunciauisses. Ceterum quoniam
nullus tam est etiam perditissimis moribus, quem non optem
aliquando resipiscere, non monachicum institutum rideo,
sed propositi est restituere quod dilapsum est uidebatur autē
mihi id fore suauius, si & cum uoluptate mederer. Tumultu
antis uulgi, atq; inconditæ multitudinis calumniam parum mi
hi depræcor, exiguum etenim apud me horum iudicium.
Tum demum fatebor errorem, si illi dederint uitio, quorum
iudicium solet esse grauissimum. Omni enim ætati palam est,
claros quoq; autores prorsus intercidisse, atq; nostro hoc se
culo plane felicissimo, rursum paulatim euocari ad lucem,
toto siquidem orbe bonæ literæ reuiuiscunt. Nullusq; est qui
datam eruditionis occasionem non amplectatur, etiam can
didissime. Solum monachorum rusticum hoc institutum co
munis expers est eruditionis, siquidem cum omnis ætas sanis
studij integre faueat. Illi se suis lacunis nihil sinunt abdu
ti, tam ipsi suos habent autores irrefragabiles, a quibus uel
modicum sententia differre, protinus heresios crimen est,

B ij

Exeruit dudum caput diuus Hieronymus autore Erasmo,
deum immortalem testor, q̄ libens ea plebs eum uirum par-
turiētem offocasset si id licuisset. Itaq; ut narrandi finem fa-
ciam, præcor omnem Thomeum & Franciscanum, ut acceptā
iniuriam prudens ipse dissimulet, ne offensus sui ipse ueniat
proditor. Deniq; si ingenue bonis fauet studijs, mecum queſo-
rideat, nihil eum lesi, sanctissime de hisce uiris opinatus sum,
sin est tactum hulcus, si talis est, qualem mea tibi pingit narra-
tio, iterum dico prudens, ipse iniuriam dissimulet, ne post hac
conuictum non incertis feratur uocabulis, sed nominatim in
quēquam contingat impingi. Et quis es qui me assequare, qui
in me reciproca talione q̄ticq; regeras? Ego iam celo dona-
tus felicem uiuo uitam, tu terrarum disparatus spacio, nescio
q̄ me poteris facile consequi. Iterum ergo dico, nisi admoni-
tus obloquutricem linguā cohubeas, nisi clarissimis autoribus
ubiq; terrarum resふorescentibus affaueris etiam candidissime,
ueniam iterum, texamq; non in amoenos dialogos, neutriq; sup-
pressis monachorum uocabulis. Totiq; orbi malus præco euul-
gabo, quid apud inferos de Thomistica factione cōtuitus sim.
Vidi etenim Aristotelem, Platonē, Socratem, Demosthenem,
Porphirium, atq; reliquos philosophos medijs contendere
flammis. Aristoteles siquidem arcem sibi vindicabat philoso-
phiæ, quoniam solus ipse hodie orbi reliq; eset, penes quem
summa eset narrandi autoritas, cepitq; non modice letabun-
dus gratulari sibi id contigisse honoris, ut a apostolicarum li-
terarum unus ipse eset interpræs, asserens etiam se id a Tho-
meis meruisse, qui ipsum eo honoris euexissent. Plato, his au-
ditis opinionibus, non parum ad discipuli mordetur gloriā.
Deniq; Aristotelem sic aggressus alloquitur. Quid tu ineru-
dite philosophie attolleris, quid tuas impudentius erigis cri-
stas. Evidem si A. apostolicarum literarum tibi contigit esse
interprætem, id interim iniquissime tibi attributum eit. Mul-
tis quippe modis, iustius id mihi debebant. Quid enim tu sci-
sti recte. Ego quandam tibi præceptor, id docui quod uolui.
Parum quid sanæ eruditionis es assequutus, Aristoteles. Si
parum quid in sanis literis attigi, si inique prorsus mihi con-
tigit, q̄ ego in omnibus academijs te sum ego frequentior.
Mea quidem est infelicitas, sed tua iniuria. Si parum quid in
bonis literis ego sum assequutus, quare non me docuisti, aut
plura, aut saniora. Aut enim erga me fuisti inuidus, qui ali-
quid non doceres, aut si id non est, certe me nihil nouisti am-
plius, omnemq; tuam eruditionem assequutus sum.

Earum itaq; rerum argumentum, alterum exhibebit dialogū,
si cucullati rectis studijs non integre fuerint. Dissimulandū
quidem fuisset optime Pastor, atq; conniuendum instituto, si
non tam insanis execrationibus publice in omnes bonas li-
teras exclamitauissent, si non insectarentur earum studiosos.
modo quem non commeruere risum: quibus gesticulationi-
bus non sunt dignissimi. Ea multorum usq; hodie est infantia,
ut ne elementa quidem recte nouerint. Mentior si non du-
dum cucullatus quispiam Romanos characteres multa conten-
tione Græcos astruxerit, Græcos mentitus est Arabicos. He-
bræos Turcicos effinxit. Et quis ad tantam, tam imperitam
impudentiam conniuebit? Mundus non faciet, qui ppe qui
dudum resipuit, celum: non fecit. Praesto est hæc nostra

Lamentatio. Ipsa enarrabit, q; in istiusmodi syco-

phantas, omne dudum celum exclamarit. Can
dide lege hæc nostra eruditissime Pastor,

Vale, epistola mea manu scripta,
a summo celo egressio eius,

Anno redēptionis nouæ,
reparationis antiquæ,
felicitatis eternæ,

